

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора юридичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, Безпалової Ольги Ігорівни, на дисертацію Колесника Ярослава Васильовича «Принципи реалізації правоохоронної функції держави органами Національної поліції України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Створення Національної поліції України у 2015 році ознаменувало нову історичну епоху правоохоронних органів з принципово новими підходами у практичній діяльності як поліції в цілому, так і окремого працівника. На цей час вже 5 років Національна поліція України функціонує як повноцінний орган державної влади, який надає сервісні послуги населенню, що дає можливість говорити як про позитивні зрушення, так і про виявлені недоліки (чи то законодавчого, чи то організаційного характеру). Загальновідомо, що діяльність будь-якого державного органу повинна реалізовуватися відповідно до покладених на нього завдань, а ті своєю чергою повинні базуватися на основних ідеях (принципах) функціонування органу державної влади. Чинне законодавство України у сфері поліцейської діяльності закріпило ряд принципів, що в ідеальному задумі повинні були стати орієнтиром на поліцію європейського зразка, на їх основі повинна була базуватися вся діяльність поліції як органу, що покликаний надавати сервісні послуги населенню. Водночас практика сьогодення показує дещо іншу реальність та подекуди неефективність закріплених у Законі України «Про Національну поліцію» принципів її діяльності. З огляду на це, дисертаційне дослідження Колесника Ярослава Васильовича на тему: «Принципи реалізації правоохоронної функції держави органами Національної поліції України» вбачається актуальним та своєчасним.

Актуальність та наукова новизна дисертаційного дослідження підтверджується й тим, що воно виконане відповідно до основних положень «Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період

до 2020 року», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р; «Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1013-р.; «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015; «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права на тему «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0115U005495).

Зазначене дослідження базується на комплексному, системному підході, характеризується відповідним рівнем наукових узагальнень, що значною мірою обумовлено і характером дослідницької бази. Поряд із працями з адміністративного права, Я.В. Колесник широко використав наукові розробки науковців із адміністративного права, загальної теорії держави і права, теорії державного управління та інших галузевих правових наук.

Робота, запропонована дисертантом, характеризується системним підходом до предмету дослідження. Структура дисертації повністю відповідає меті і завданням дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми, визначені автором.

В дисертації наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання, що виявляється в тому, щоб на основі аналізу наукових поглядів вчених, законодавства України та діяльності Національної поліції України, надати характеристику принципам реалізації правоохоронної функції держави органами поліції та спираючись на позитивний вітчизняний та зарубіжний досвід окреслити напрями удосконалення адміністративного

законодавства України, як форми реалізації правоохоронної функції органами Національної поліції України.

Глибина та достовірність результатів дисертаційного дослідження базуються на досконалому володінні автором методами наукового пошуку. Теоретико-методологічною основою дослідження стали сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання, застосування яких обумовлене системним підходом, що дало можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дослідження є однією із перших спроб після утворення НПУ, спираючись на аналіз наукових поглядів вчених та норм законодавства, розкрити сутність та окреслити коло принципів реалізації правоохоронної функції держави органами НПУ, а також виробити відповідні наукові пропозиції щодо шляхів удосконалення відповідного адміністративного законодавства у цій сфері.

Варто погодитись із дисертантом стосовно того, що правоохоронні органи також є органами виконавчої влади, як і виділені нами суб'єкти реалізації правоохоронної функції держави другої групи. Однак, на правоохоронні органи покладаються особливі, специфічні завдання, які передбачають проведення не організаційних заходів, а здебільшого реактивних, направлених на безпосереднє припинення негативних явищ, які порушують права, свободи, інтереси громадян, нормальний стан правопорядку у державі. Відмінною рисою зазначених органів є те, що при виконанні покладених на них державою завдань вони мають право застосовувати найбільш жорсткі заходи державного примусу, зокрема, вогнепальну зброю (с.78).

Цікавою видається точка зору здобувача про те, що правовий статус Національної поліції України, як суб'єкта реалізації правоохоронної функції держави – це нормативно визначне місце Національної поліції України в структурі органів державної влади, що виражається у повноваженнях (правах

та обов'язках) НПУ та її підрозділів, внутрішній системі органу, а також особливостях взаємодії з іншими правоохоронними органами при виконанні покладених на НПУ завдань (с.79).

Слід погодитись із думкою автора, що найбільш логічною є класифікація принципів реалізації правоохоронної функції держави Національною поліцією України на дві групи, а саме: 1) загальноправові принципи – вихідні ідеї, що визначають сутність та користь права для суспільства, координати його розвитку та впливу, а також лежать в основі будь-яких правових явищ нашої держави; 2) спеціальні принципи – особливі вихідні ідеї сформовані в галузі діяльності НПУ із реалізації правоохоронної функції держави, іншими словами, особливі правові засади, нетипові для всієї правової системи держави, які мають власну специфікацію (с.129).

Не можна не відмітити думку автора про те, що принцип гуманізму та допустимості законного примусу в діяльності Національної поліції як суб'єкта реалізації правоохоронної функції держави передбачає можливість застосування органами НПУ передбачених Законом «Про національну поліцію» від 02.07.2015 №580-VIII спеціальних примусових заходів (фізичного впливу, спеціальних засобів, вогнепальної зброї). Однак, реалізації даних заходів повинна відбуватись виключно на основі гуманного ставлення до людини; недопущення завдання особі шкоди, яка об'єктивно не відповідає ситуації, що склалась; чіткої відповідності застосування подібних заходів вимогам та порядку визначених законодавством України (с.130).

Автор справедливо відмічає, що вивчення досвіду зарубіжних держав щодо здійснення правоохоронної функції є цілком виправданим та необхідним кроком на шляху удосконалення принципів реалізації органами національної поліції правоохоронної функції української держави. В умовах цілого ряду проблем, що наявні як в правоохоронному механізмі України в цілому, так і в системі та діяльності національної поліції зокрема, а також враховуючи міжнародний курс нашої держави, цілком слушним є вивчення

досвіду реалізації правоохоронної функції поліцейськими органами і службами іноземних, перш за все європейських, держав (с.169).

Важливе практичне значення має те, що до напрямків удосконалення адміністративного законодавства України, як форми реалізації правоохоронної функції органами Національної поліції України здобувачем було віднесено: необхідність уточнення понятійно-термінологічного базису закону «Про національну поліцію» від 02.07.2015 р. № 580-VIII. Зокрема йдеться про необхідність надання офіційного визначення такої понятійно-термінологічної конструкції як «публічна безпека і порядок», забезпечення яких, згідно означеного закону, є одним із основних завдань органів поліції; визначення нормативно-правових засад організації та функціонування муніципальної поліції в Україні; необхідним є більш змістовне закріплення у Законі засад взаємодії даних органів з іншими органами держави та місцевого самоврядування. Адже у чинному Законі «Про національну поліцію» дане питання урегульоване досить поверхнево (с.170-171).

В дисертації висловлено і обґрунтовано також ряд інших важливих наукових висновків, пропозицій та рекомендацій.

Результати проведеного дослідження є доказом того, що автору притаманні здібності до самостійних наукових пошуків, до плідного аналізу складних теоретико-правових процесів і явищ, вміння раціонально відбирати, кваліфіковано узагальнювати та аналізувати різнобічні джерела, формулювати на цій підставі практичні висновки й рекомендації.

Визнаючи загалом високий теоретичний рівень роботи, її велике практичне значення, слід відзначити, що це не виключає можливостей критичного підходу до окремих позицій здобувача, висловити деякі міркування та зауваження:

1) Так, визначаючи сутність поняття та здійснюючи класифікацію принципів реалізації правоохоронної функції держави органами Національної поліції України здобувач робить низку цікавих висновків, як

стосовно змісту, так і щодо видів відповідних принципів. Втім, дослідження було б більш змістовним, якби Ярослав Васильович вказав яким саме критеріям мають відповідати принципи реалізації правоохоронної функції держави органами Національної поліції України.

2) Безумовно, з позитивного боку слід оцінити те, що здобувач розглянув цілу низку провідних країн держави щодо реалізації принципів реалізації правоохоронної функції держави органами поліції, на основі чого обґрунтував необхідність запровадження найбільш позитивного з нього у вітчизняні реалії. Однак, із висновків до роботи, так і не зрозуміло досвід якої саме країни найбільше імпонує автору і чому?

3) Додатково хотілося б уточнити у чому саме полягає сутність та зміст принципу гарантованості спеціальних прав працівників Національної поліції при виконанні ними службових завдань, адже аналіз тексту дисертації не дає ґрунтовної відповіді на це запитання.

4) Визначаючи напрями удосконалення адміністративного законодавства України, як форми втілення в життя принципів реалізації правоохоронної функції держави органами Національної поліції України, здобувачу, окрім законодавства, варто було присвятити увагу вдосконаленню організаційних засад реалізації відповідних принципів. Зокрема варто було звернути увагу кадровому, інформаційному та матеріально-технічному забезпеченню Національної поліції.

5) Досліджуючи у Розділі 1 теоретико-методологічні засади реалізації правоохоронної функції органами Національної поліції України, здобувачу варто було виокремити окремий підрозділ, який слід присвятити історії становлення та розвитку поліції, як правоохоронного органу. Як відомо, становленню НПУ передували цілий ряд історичних подій, котрі в тому числі прямо вплинули і на розвиток принципів, на яких будується діяльність даного центрального органу виконавчої влади.

Натомість, на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження Я.В. Колесника ці зауваження суттєво не впливають, оскільки вони мають переважно дискусійний характер. Положення та висновки, сформульовані в дисертації, мають значну теоретичну і практичну цінність.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, досить повно відображено в статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях, у тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані в дисертації пропозиції і висновки можуть бути використані у: науково-дослідній сфері – для подальшої розробки проблемних питань, пов'язаних із принципами реалізації правоохоронної функції держави органами НПУ (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); правотворчості – під час розробки змін і доповнень до нормативних актів, нормами яких визначаються правові засади діяльності НПУ; правозастосовній діяльності – для покращення практичної діяльності органів НПУ щодо реалізації правоохоронної функції держави (акт впровадження Інституту законодавства Верховної Ради України); освітньому процесі – при підготовці науково-методичних матеріалів, робочих програм, підручників та навчальних посібників з навчальних дисциплін «Адміністративне право і процес», «Адміністративна реформа в Україні», «Адміністративне право», «Адміністративно-юрисдикційна діяльність Національної поліції України», «Організаційно-правові основи діяльності Національної поліції»,

«Поліцейська діяльність», «Сучасні аспекти адміністративної діяльності» (акт впровадження Національної академії внутрішніх справ).

Усе викладене вище дає підставу для висновку про те, що дисертаційне дослідження «Принципи реалізації правоохоронної функції держави органами Національної поліції України» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання. Виходячи із зазначеного, слід вказати, що дисертаційне дослідження повністю відповідає науковій спеціальності 12.00.07 та вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а його автор — Колесник Ярослав Васильович — заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри поліцейської діяльності
та публічного адміністрування факультету № 3
Харківського національного
університету внутрішніх справ**

Ольга БЕЗПАЛОВА

